

HOLISTIČKI PRISTUP BOLESNIKU

- uključuje cijelovito liječenje: *liječenje čovjeka, a ne samo simptoma bolesti!*
- Holistička medicina podrazumijeva **interdisciplinarni pristup liječenju** i nakon postavljanja dijagnoze uzima u obzir sve perspektive čovjeka kao kompleksne osobe.

HOLISTIČKI PRISTUP BOLESNIKU

- *Poštovanje pacijenta kao ličnosti i poštovanje njegovog integriteta* je najvažija za djelatnost zdravstvenog radnika!
- Ako pacijent kaže da ima bolove, to mu se vjeruje
- Kako će (i da li će) pacijent da iskaže svoje bolove, to zavisi od njegove starosti, pola, kulturnih navika...

HOLISTIČKI PRISTUP BOLESNIKU

- Osim farmakoterapije i fizikalnog liječenja, u kontaktu s lijekarom specijalistom, FT i MS, pacijent **dobija i** *informacije o komplementarnoj medicini* - svemu što nadopunjuje liječenje (fitoterapija, masaža, aromaterapija, suplementacija, homeopatija, dijetoterapija).

- *“I SUNCE STARI !”*

Burmanska izreka

- **Starost ili treće doba** je *poslednje doba životnog ciklusa čovjeka.*
- **Starost nije bolest**, ona je *odraz neminovnog biološkog životnog procesa, jer po zakonima prirode, sve što postoji i stari!*

- Šire posmatrano, proces starenja je prisutan i u prethodnim fazama života jer započinje samim već začecem!

Podjela SZO :

- 1) u *starije osobe* ubrajamo sve osobe starosti od 60 do 75 godina,
- 2) u *stare osobe* od 76 do 90 godina, i
- 3) u *vrlo stare* osobe one starije od 90 godina života.

- Čovjek je oduvjek želio da produži svoj životni vijek, ali da pri tome **što više uspori starenje**.
- Tako još **starogrčka medicina** ističe da bolesniku treba pomoći kako bi **„umro mlad, ali što kasnije“**.

- Surovost života sa prirodom u kojoj su opstajali samo biološki najjači i nemoć nerazvijenog društva, diktirali su ***surov odnos prema starim osobama*** koje su postajale opterećenje i balast za tu zajednicu.

- Ovisno o kulturološkim stavovima, u nekim sredinama se **pribjegavalo ubijanju ili ostavljanju starih osoba** da završe svoj život izlaganjem klimatski nepovoljnim uslovima ili zverima, dok u nekim okruženjima doživljavaju veliko poštovanje.

- *Razvojem i humanizacijom društva* mijenjaju se odnosi prema osobama trećeg životnog doba u smislu
 - veće humanosti,
 - adekvatne brige,
 - ravnopravnosti i poštovanja,
- ali je to i danas različito i ovisno o stepenu razvijenosti svake zemlje ponaosob...

- Cilj i imperativ u medicini je oduvijek bio **spasiti život bez obzira da li je osoba mlada ili stara**, ali im je potrebno i omogućiti potom što **kvalitetniji život** u njihovom životnim okruženju.

- Pri tom, ne posmatraju se samo fizičke funkcije, nego i psihičke i socijalne, pa se kroz proces rehabilitacije uvijek tako i pristupa, jer je i osoba trećeg doba ličnost sa svim svojim PFS(psiho-fizičko-socijalnim) integritetom, karakteristikama, potrebama i mogućnostima.

- Obzirom na kompleksnost i individualne karakteristike PFS integriteta koja je za svaku osobu samo njoj sopstvena i specifičnostima životnog okruženja, razumljivo je da će se *proces starenja različito razvijati i ispoljavati od osobe do osobe.*

- Svaka osoba stari drugačije, jer se i ne radjamo svi sa istim i jednako vrijednim biološkim potencijalom.
- Sve zavisi od sveukupnosti dobijenih naslijednih osobina i promjena koje nastaju pod uticajem *faktora životnog okruženja* (=vazduh, voda, hrana, aktivnosti, san, odmor, stres, zračenja, elektrosmog, pušenje, alkohol, droge,...)

- Zato i karakteristike ovog doba nisu podjednako ispoljene niti počinju da se ispoljavaju u isto vrijeme kod svake osobe, pa se razlikovati dva pojma:
hronološka starost i biološka starost!

- Godine života predstavljaju samu ***hronološku starost*** i ne mogu se uzeti kao jedini i isključivi kriterijum, jer nisu ekvivalentni objektivnom *biofiziološkom stanju osobe*, što u stvari predstavlja njenu stvarnu, tj. ***biološku starost***

BIOLOŠKA STAROST

- = predstavlja **rezultat strukturalnih, biohemijskih i metaboličkih promjena** što dovodi do prisutnosti većeg broja uglavnom hroničnih bolesti, a time neminovno i **do smanjenja vitalnosti i funkcionalne sposobnosti osobe** uz promjene na psihičkom, fizičkom i socijalnom aspektu osobe trećeg životnog doba.

UNIVERZITET TREĆEG DOBA

- = *klubovi penzionera*.
- Život ne prestaje ulaskom u treće doba, odnosno prestankom aktivnog radnog odnosa.
- Svaka osoba, bilo da je dijete, odrasla ili stara osoba, ima svoje potrebe, želje i mogućnosti i svaki taj period života treba da bude što je moguće kvalitetniji.
- *Kvalitet života starih osoba zavisi od same osobe, ali mnogo i od društva u cjelini!*

- Starost ne *ne mora* da znači prekid sa dosadašnjim životom, izolovanost ili usamljenost.
- Osoba trećeg doba *ima potrebu* da vodi aktivan život shodno svojim mogućnostima i interesovanjima.
- Potreba za druženjem i edukacijom ne prestaje ulaskom u ovo doba, pa se organizuju različiti klubovi i univerziteti trećeg doba.

DOMOVI ZA STARE OSOBE:

- U odredjenim situacijama stare osobe su onemogućene da žive u okviru svoje porodice (nemaju porodicu, porodica ih odbacuje ii nije u mogućnosti da se stara o njima, sama stara osoba ne želi da živi sa porodicom), te se smještaju u dom za stare.

DOMOVI ZA STARE OSOBE:

- Takve ustanove moraju zadovoljavati neophodne standarde prostora i opreme, kao i osoblja kako bi bili ispoštovani standardi kvaliteta prilagodjeni potrebama korisnika.

Zatvoren još jedan ILEGALNI starački dom, ovoga puta na Avali (Blic, Srbija, 02.06.2017.)

- Kako je saopštilo Ministarstvo za rad RS, Inspekcija socijalne zaštite je izdala osmu zabranu rada ilegalnom domu za stare *u 2017. godini od ukupno 118 zabrana ilegalnim domovima za stare.*
- "Taj dom je krenuo u proceduru licenciranja i zbog nekih nedostataka je zahtev odbijen. *Vlasnik Doma nije išao u pravcu ispunjavanja uslova već je započeo sa ilegalnim radom*", kaže se u saopštenju.

Zatvoren još jedan ILEGALNI starački dom,
ovoga puta na Avali (Blic, Srbija, 02.06.2017.)

- Ističe se da **ideja** Ministarstva za rad i Inspekcija socijalne zaštite **nije da sprečava privatni sektor** da pruža usluge smeštaja odraslim i starijim ljudima, ali je neophodno u potpunosti ispuniti uslove i standarde i ući u propisani kvalitet !!

DOMOVI ZA STARE OSOBE:

- Neophodan je **timski rad** u kome bi, **pored korisnika**=osobe trećeg životnog doba kao glavnog člana, bili uključeni **ljekari** specijaliste i uži specijaliste, kao i **med. sestra**, **fizioterapeut**, **radni terapeut**, **dietetičar-nutricionista**, **psiholog**, **socijalni radnik** i **članovi porodice**.

NASELJA ZA STARE OSOBE:

- Osobe sa invaliditetom **ne treba sputavati da žive svoj život kako one to žele**, a u okvirima svih svojih funkcionalnih potencijala, mogućnosti i potreba da to ostvare.
- **Naselje ili kvart u kojem bi živile samo osobe sa invaliditetom ili osobe trećeg životnog doba** ne bi bilo u potpunosti u duhu principa rehabilitacije!

- Po principima savremene rehabilitacije potrebno je, u okvirima njihove životne okoline im obezbjediti najširu moguću **resocijalizaciju** i **maximalni mogući QoL**.
- *Treba da žive sa nama a ne oko nas!*
- Osobe trećeg doba *ne treba izolovati* od njihove porodice i okoline.

Otkriven nelegalni **starački dom** u Zrenjaninu, ljudi
bili **ZATVORENI U PODRUMU**
Blic Srbija 01.06.2017.

- Inspektori socijalne zaštite **zatekli su u podrumu jedne kuće u Zrenjaninu 12 starih osoba**, bezbednosno i zdravstveno ugroženih
- Pokrajinski sekretarijat za socijalnu politiku je saopštio da su potom osmoro preuzeli rođaci, a četvoro je smešteno u Gerontološki centar u Zrenjaninu.
- Inspektor socijalne zaštite je naložio iseljenje iz te kuće u Zrenjaninu, a **protiv vlasnice biće podnete i prekršajna i krivična prijava.**

ПЕНЗИОНЕРИ
СРБИЈЕ... НИСУ
МАГАРЦИ, НЕГО СУ
САМО СПАЛИ СА
КОЊА НА МАГАРЦА!

- “Zaposleni sa 40 godina staža u CG, pod uslovom da je stalno imao prosječnu zaradu od 511 eura, koliko je iznosila prosječna neto zarada za Oktobar 2018., i pod uslovom da mu je na to 40 godina konstantno uplaćivan doprinos u iznosu od 156,5 eura, imati će penziju od 279 eura.
- Toliko je u Oktobru 2019. iznosila prosječna penzija, tačnije 280 eura”.

- Priručnik za opštu javnost “Za **nultu toleranciju diskriminacije** prema starijim osobama”

Zbog čega se diskriminacija vrši?

- Najčešći uzroci diskriminacije su **predrasude** i **stereotipi** koje pojedini ljudi imaju o drugim ljudima, odnosno grupama.

Šta su predrasude?

- nastaju kao posljedica definisanog stava, bez dovoljnog poznavanja tog pojedinca ili društvene grupe
- Neke od predrasuda prema starijima su: škrtost, svadljivost, ružnoća, tvrdoglavost...
- One nekada mogu dovesti do netrpeljivosti prema starijim osobama.

Šta su stereotipi?

- zasnivaju se na pretpostavci da pripadnici određene grupe imaju određene osobine, najčešće negativne

Šta su stereotipi?

- ***Najčešći stereotipi*** koji se odnose na starije osobe su:
- njihovo vrijeme je prošlo, oni su teret društvu
- *ne mogu da prime novo znanje i steknu nove vještine*
- *Svi su bolesni i bespomoćni, zaboravni i senilni*

Diskriminacija može dovesti do:

- povećanja broja oboljelih od hroničnih bolesti, **depresivnih** i **suicidnih stanja** kod starijih
- života sa raznim uskraćenostima, pa i *života u siromaštvu*
- zanemarivanja, zlostavljanja i nasilja nad starima
- toga da sami sebe ubijeduju da nisu dovoljno vredni, te gube samopouzdanje.

17.12.2016. • 08:34 Srbija Danas/Kurir

DEČAK (12) KOJI JE ZAPALIO BESKUĆNIKA:
Zapalio sam novine i bacio ih na njega

DEČAK POVEZAN SA SMRĆU BESKUĆNIKA: Ako me i zatvore, reći ću svima da imam sidu!

- Dečak neće krivično odgovarati za Dragutinovu smrt. Na pitanje da li je svestan šta ga čeka u popravnom domu S. J. je odgovorio:
- - Znam, ali ne plašim se toga. Imam četvoricu drugara u Kruševcu, pa kada bih i završio tamo, ništa mi ne bi bilo. – ispričao je S. J. za Informer.

- **Misija** organizacije je **unaprijeđenje položaja starijih osoba i podsticanje njihovog aktivnog učešća u zajednici** kroz promovisanje aktivnog starenja, volonterizma, generacijske i međugeneracijske saradnje.
- **Vizija** organizacije je stariji ljudi **aktivni i ravnopravni članovi crnogorskog društva.**

- Neke od ***djelatnosti*** organizacije su: angažovanje volontera u društvenim akcijama, **edukacija i aktiviranje kreativnih potencijala starijih ljudi**, zalaganje za LLE, podsticanje grupa za samopomoć, uključivanje starijih u društvene procese, zalaganje za rješavanje pitanja važnih za položaj starijih građana (standard, zdravlje, socijalne usluge, kultura...), saradnja sa institucijama sistema i civilnim sektorom...

Ciljevi medicinske rehabilitacije:

- usmjereni su na *otklanjanje hendikepa* djelovanjem svih potrebnih mjera i postupaka za očuvanje PFS potencijala osobe sa invaliditetom:
 - ✓ spriječavanje težeg stepena invalidnosti;
 - ✓ ponovno osposobljavanje za ADŽ i radne aktivnosti;
 - ✓ resocijalizacija u cilju reintegracije i inkluzije u porodicu i društvo.

Zadaci medicinske rehabilitacije:

- ✓ očuvanje ugrožene funkcije u najvećem mogućem stepenu;
- ✓ uspostavljanje funkcija u potpunosti (=restitutio ad integrum) kod reverzibilnih oštećenja;
- ✓ uspostavljanje i razvijanje postojećih PFS potencijala do max. mogućeg nivoa kod ireverzibilnih oštećenja,...

Zadaci medicinske rehabilitacije:

- ✓ nadoknada izgubljenih funkcija kompenzacijom ili substitucijom;
- ✓ prilagođavanje osoba sa invaliditetom na invalidnost;
- ✓ edukacija osobe sa invaliditetom, kao i porodice i društva u cjelini.

TERMINOLOGIJA u REHABILITACIJI:

NE koriste se termini:

- ✓ Nemoćan, nenormalan, bespomoćan;
- ✓ Invalid, osoba sa posebnim potrebama;
- ✓ Hendikepiran, invalidno ili hendikepirano lice,...

NE koriste se termini:

- ✓ Retardiran, ometen u razvoju, slijep, gluv, nijem;
- ✓ Amputirac, hemiplegičar, paraplegičar;
- ✓ Starac, starački dom.

Koriste se termini:

- ✓ osoba sa invaliditetom,
osoba sa ometenošću
- ✓ Osoba sa tjelesnim,
motornim, senzornim,
intelektualnim
invaliditetom

Koriste se termini:

- ✓ Osoba koja koristi kolica, osoba sa amputacijom, paraplegijom, hemiplegijom, oštećenim vidom, sluhom, govorom,...
- ✓ Dom za stare osobe (lica)